

ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ВИНАХІД, КОРИСНУ МОДЕЛЬ, ПРОМИСЛОВИЙ ЗРАЗОК ЯК ОБ'ЄКТ СПАДКУВАННЯ

Сергій Бутнік-Сіверський,
*аспірант НДІ інтелектуальної власності
АПрН України,
магістр інтелектуальної власності*

Можливість переходу прав на об'єкти промислової власності в спадщину існує досить давно. Ще в дореволюційній Росії Положенням про привілеї від 20 травня 1896 року передбачалося, що патент на винахід міг переходити в спадщину. Причому винахіднику ще до видачі патенту дозволялося відчужувати права на його отримання. Це можна було зробити, як тільки було видано охоронне свідоцтво, яке свідчило про факт подання заявки на винахід і виконання заявником встановлених формальностей [1; с. 35].

Але загалом, і в дореволюційній Росії, і в колишньому СРСР, і нині в незалежній Україні правому регулюванню відносин спадкування прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок законодавцем приділялося і приділяється замало уваги. В Цивільному кодексі України [2] (далі — ЦК України), як в книзі 4 "Право інтелектуальної власності", так і в книзі 6 "Спадкове право" про особливості спадкування цих прав нічого не вказується. В таких спеціальних нормативних актах, як Закони України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі" [3], "Про охорону прав на промислові зразки" [4] зазначається лише, що право на

одержання патенту переходить до правонаступника винахідника чи автора промислового зразка (в тому числі й до його спадкоємця). Тобто законодавець поширює загальний порядок спадкування і на права промислової власності, не враховуючи при цьому їхні особливості, такі як нематеріальний характер, дію протягом обмеженого періоду часу, їх цілісність та можливість здійснення спадкоємцями лише за взаємною згодою. Крім того, існування ще до видачі патенту права на подання заявки та права на його одержання як об'єктів спадкування вимагає законодавчої регламентації з приводу оформлення права на спадщину, врахування строків конвенційного та виставкового пріоритетів, пільги за новизною, які іноді закінчуються раніше, ніж строк для видачі свідоцтва про право на спадщину. Відсутність такої регламентації спричиняє регулювання цих відносин не лише нормами ЦК України про спадкування, а й неписаними нормами, які сформувалися на практиці.

Таким чином, права інтелектуальної власності на винахід (корисну модель, промисловий зразок) є особливим об'єктом спадкування, а тому регулювання цих відносин потребує ґрунтовного вивчення та за-

ПАТЕНТНЕ ПРАВО

конодавчого закріплення. Відсутність належної регламентації призводить і буде призводити до виникнення колізій на практиці та неоднозначного правозастосування.

Теоретичну основу дослідження становлять праці з питань права інтелектуальної власності та спадкового права таких вчених-юристів: Б. Антімонова, Є. Флейшица, С. Довгого, В. Жарова, В. Зайчука, О. Павлової, С. Фурси, Ю. Заїки та ін.

Метою цієї статті є дослідження питання, які саме права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок можуть переходити у спадщину, тобто бути об'єктом спадкування за українським законодавством.

Зазвичай під спадкуванням розуміється перехід прав та обов'язків (спадщини) від фізичної особи, яка померла (спадкодавця), до інших осіб (спадкоємців). Саме таке визначення висвітлено в ст. 1216 ЦК України. Об'єкти спадкування бувають майнового характеру і немайнового. До об'єктів майнового характеру належать житлові будинки, квартири, земельні ділянки, засоби виробництва, транспортні засоби, цінні папери, а також інше майно споживчого та виробничого призначення. До об'єктів немайнового характеру належать права інтелектуальної власності [5; с.816] (на винахід, корисну модель, промисловий зразок, зокрема).

Як відомо, права інтелектуальної власності поділяються на особисті немайнові та майнові.

Особисті немайнові права, зокрема право на визнання людини творцем (автором, винахідником) об'єкта права інтелектуальної власності (право авторства) та право на присвоєння свого імені створеному винаходу чи корисній моделі (право на

авторське ім'я), спадкуванню не підлягають, оскільки в ч.4 ст. 423 ЦК України закріплено, що вони не можуть відчужуватися (передаватися), а в ст. 1219 встановлено, що не входять до складу спадщини права, нерозривно пов'язані з особою спадкодавця, зокрема особисті немайнові права. Так, спадкоємці не мають права в заявці та патенті змінити справжнє ім'я винахідника (автора промислового зразка) на своє власне, а можуть виступати лише як заявники. До того ж, вони вправі вимагати зазначення імені дійсного винахідника чи автора, оскільки в ст. 4 *ter* Паризької конвенції про охорону промислової власності встановлено, що "винахідник має право бути названим як такий у патенті".

Майнові права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок у спадщину переходять, оскільки відповідно до ч. 1 ст. 427 ЦК України вони можуть бути передані повністю або частково іншій особі. Крім того, в ст. 1218 ЦК України встановлено, що до складу спадщини входять усі права та обов'язки, що належали спадкодавцеві на момент відкриття спадщини і не припинилися внаслідок його смерті. Тому, безсумнівно, якщо на момент відкриття спадщини дія патенту, що засвідчує права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок, ще не припинилася, то ці права входять до складу спадщини на загальних підставах. Водночас це відповідає вимогам Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (TRIPS), в ч.2 ст.28 якої закріплено, що власники патенту повинні мати право передавати патент у спадщину.

В цьому разі звернемо увагу на оформлення права на спадщину. ЦК України передбачає, що нотаріус може видати спадкоємцю свідоцтво про право на спадщину, з метою підтвердження її прийняття. Але в науковій літературі зазначають, що в свідоцтві про спадкування майна спадкодавця може бути не згадано про перехід прав на патент, і, у зв'язку з цим, на практиці таке свідоцтво визнається недостатнім. Тому "спадкоємці зобов'язані одержати у нотаріуса спеціальне свідоцтво про право спадкування патента, в якому має бути зазначено, хто та у якій частці успадковує патентні права" [6; с. 165]. Так, відповідно до п. 227 Інструкції про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затвердженої Наказом Міністерства юстиції України від 03.03.2004 № 20/5, "спадкоємцям, які одержали свідоцтво про право на спадщину певної частини спадкового майна, у подальшому видаються наступні свідоцтва про право на спадщину інших частин спадкового майна, яке не перераховане в раніше виданому свідоцтві" [7]. Але нотаріус може й не видавати окремого свідоцтва, а зазначити про перехід патента у спадщину в тому свідоцтві, яке стосується всього майна спадкодавця.

Звернувшись до законодавства Російської Федерації, а саме частини 4 Цивільного кодексу Російської Федерації, яка набрала чинності з 1 січня 2008 р., треба відмітити, що в ч. 5 ст. 1232 згаданого акта встановлено, що "підставою для державної реєстрації переходу виключного права на результат інтелектуальної діяльності або на засіб індивідуалізації у спадщину є свідоцтво про право на спадщину" [8]. Дійсно, саме свідоцтво як правовстановлюю-

чий документ, виданий нотаріусом, має бути підставою для переходу майнових прав. І жоден інший документ, який побічно свідчить про перехід прав у спадщину, не може бути в цьому разі прийнятий до уваги. Тому, на наш погляд, такий досвід Росії у вирішенні цього питання має бути запозичений українським законодавцем.

Враховуючи те, що в спадщину переходять саме майнові права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок, визначимо, що розуміється законодавцем під ними.

Відповідно до ст. 464 ЦК України майновими правами інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок є:

- 1) право на використання винаходу, корисної моделі, промислового зразка;
- 2) виключне право дозволяти використання винаходу, корисної моделі, промислового зразка (видати ліцензії);
- 3) виключне право перешкоджати неправомірному використанню винаходу, корисної моделі, промислового зразка, в тому числі забороняти таке використання;
- 4) інші майнові права інтелектуальної власності, встановлені законом. Майнові права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок належать володільцю відповідного патенту, якщо інше не встановлено договором чи законом.

В законах, що регулюють ці правовідносини, права патентовласника висвітлюються дещо інакше. Так, згідно зі ст. 28 Закону України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі" та ст. 20 Закону України "Про охорону прав на промислові

ПАТЕНТНЕ ПРАВО

зразки" патент надає його власнику *виключне право використовувати винахід* (корисну модель), промисловий зразок на свій розсуд, якщо таке використання не порушує прав інших власників патентів. Тобто, на відміну від ЦК України, тут право на використання є виключним.

В зазначених статтях також встановлено, що патент надає його власнику *виключне право забороняти* іншим особам використовувати винахід (корисну модель) та *право забороняти* іншим особам використовувати промисловий зразок без його дозволу, за винятком випадків, коли таке використання не визнається згідно з цими законами порушенням прав, що надаються патентом. Тобто, на відміну від ЦК України, в Законі України "Про охорону прав на промислові зразки" право забороняти використання не є виключним правом. Крім того, за ЦК України це право є складовою виключного права перешкоджати неправомірному використанню.

Також у вищезгаданих статтях законів зазначається, що власник патенту може передавати на підставі договору право власності на винахід (корисну модель, промисловий зразок) будь-якій особі, яка стає його правонаступником. На наш погляд, це положення висвітлено досить вузько, оскільки право власності на зазначені об'єкти може бути передано не лише за договором, а й в порядку спадкування за заповітом (тобто одностороннім правочином) та за законом.

В цих же статтях визначено, що власник патенту має *право дати будь-якій особі дозвіл* (видати ліцензію) на використання винаходу (корисної моделі, промислового зразка) на підставі ліцензійного договору. В

ЦК України ж право дозволяти використання цих об'єктів є виключним.

Крім того, з патенту випливає обов'язок добросовісно користуватися виключним правом та обов'язок сплачувати відповідні збори за підтримання чинності патенту. А оскільки при спадкуванні має місце універсальне правонаступництво, тобто права та обов'язки спадкодавця переходять до спадкоємців як єдине ціле, і спадкоємці стають новими власниками патенту (документа, який надає певні права та обов'язки), то згадані обов'язки також успадковуються.

Таким чином, зробивши порівняльний аналіз норм ЦК України та законів, в яких визначаються майнові права інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок, можна дійти висновку, що між ними існує багато розбіжностей, а тому постає питання які саме норми необхідно використовувати для встановлення майнових прав, що успадковуються. На наш погляд, це норми саме ЦК України як нормативно-правового акта, прийнятого пізніше ніж закони. Але звичайно, з метою уникнення можливих колізій на практиці, зазначені розбіжності потрібно узгодити.

Необхідно звернути увагу на те, що в спадщину не завжди переходять саме майнові права інтелектуальної власності, засвідчені патентом, адже іноді трапляються випадки, коли на момент відкриття спадщини патент спадкодавець ще не одержав, а тому майнові права діяти не розпочали. А отже в цьому разі в спадщину може переходити **право на одержання патенту**.

Розглянемо як саме відносини, що виникають в цій ситуації, врегульовуються законодавством.

Відповідно до ст. 7 Закону України "Про охорону прав на промислові зразки" право на одержання патенту має *автор або його спадкоємець*, якщо інше не передбачено цим законом. Тобто тут чітко встановлено, що в спадщину можуть переходити не лише права, що випливають з патенту, а й право на його одержання. Таке положення, безперечно, підкріплює права спадкоємців.

Якщо ж звернутися до Закону України "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі", то можна помітити, що це питання висвітлюється тут дещо інакше. Так, відповідно до ст. 8 цього закону право на одержання патенту має *винахідник*, якщо інше не передбачено цим законом. Звичайно, права спадкоємців цим положенням не обмежуються, оскільки діє ст. 10 згаданого закону, в якій встановлено, що право на одержання патенту має правонаступник винахідника, а ним, як відомо, може бути і спадкоємець. Але, на наш погляд, не завадило б також зазначити те, що право на одержання патенту має безпосередньо спадкоємець винахідника, як це має місце в попередньому законі. До того ж, якщо звернутися до законодавства Російської Федерації, то можна побачити, що ще в Патентному законі в ч. 6 ст. 10 чітко визначалося, що "патент на винахід, корисну модель, промисловий зразок і право на його одержання переходять у спадщину". А зараз, коли згаданий закон припинив дію, ці питання також достатньо чітко регулюються частиною 4 Цивільного кодексу Російської Федерації, в ч. 2 ст. 1357 якого встановлено, що "право на одержання патенту на винахід, корисну модель або промисловий зра-

зок може перейти до іншої особи (правонаступника) або бути йому передано у випадках та на підставах, які встановлені законом, в тому числі в порядку універсального правонаступництва, або за договором, в тому числі за трудовим договором". А щодо спадкування виключних прав, то ст. 1241 згаданого російського кодексу встановила, що "перехід виключного права на результат інтелектуальної діяльності або на засіб індивідуалізації до іншої особи без укладення договору з правовласником допускається у випадках і на підставах, які встановлені законом, в тому числі в порядку універсального правонаступництва (спадкування, реорганізація юридичної особи) і при зверненні стягнення на майно правовласника".

Отже, з метою запобігання можливим непорозумінням на практиці *пропонуємо чітко встановити в законодавстві України, що спадкуванню підлягають права, що випливають з патенту на винахід, корисну модель, промисловий зразок, а також право на його одержання.*

Але постає питання, коли саме виникає право на одержання патенту: з моменту створення винаходу (корисної моделі, промислового зразка) чи з моменту подання заявки на нього? Законодавством визначено, що особа, яка бажає одержати патент і має на це право, подає заявку. А таке право, як зазначалося вище, має винахідник (автор). Тобто, звідси випливає, що право на одержання патенту виникає у творця з моменту створення самого об'єкта, а подання заявки є формою реалізації цього права. І відповідно право на подання такої заявки має лише особа, якій належить право на одержання патенту.

ПАТЕНТНЕ ПРАВО

Таким чином, ситуації, які теоретично можуть виникнути при спадкуванні прав інтелектуальної власності на винахід (корисну модель, промисловий зразок) можна звести до таких:

- 1) спадкування прав, що вже захищені патентом;
- 2) спадкування права на одержання патенту, якщо спадкодавець лише подав заявку;
- 3) спадкування права на одержання патенту, якщо спадкодавець заявку ще не подав.

Права, що захищені патентом, переходять до спадкоємців шляхом звернення до державного нотаріуса за видачею свідоцтва про право на спадщину, де має чітко визначатися який саме патент підлягає спадкуванню. Далі спадкоємці мають подати до Державного підприємства "Український інститут промислової власності" (далі — Укрпатент) заяву про передання права власності на винахід (корисну модель, промисловий зразок), додаючи копію свідоцтва про право на спадщину та квитанцію про сплату відповідних зборів. І лише потім, після внесення змін до реєстру, у спадкоємців виникає право власності на успадкований патент.

У разі ж, якщо спадкодавець лише подав заявку на винахід (корисну модель, промисловий зразок), то до спадкоємців переходить право на одержання патенту, яке реалізується шляхом подання заяви про внесення змін до заявки, з метою реєстрації зміни особи заявника. Оскільки спадкоємці ще не визнаються заявниками, і їм не дозволено вносити зміни до заявки, вони мають додати документ про право спадкування, аби довести правомірність такої дії. Виникає тільки питання, який саме?

В юридичній літературі зазначають, що оформлення спадкоємних прав у даній сфері має певні особливості, і, до винесення рішення про видачу патента, нотаріус не вправі видати свідоцтво про право на його спадкування. Тому, в цьому разі, для підтвердження своїх прав спадкоємці подають інші документи. Як стверджують науковці, "з одного боку, ними є документи, що свідчать про відкриття спадщини (свідоцтво про смерть спадкодавця, рішення суду про оголошення його померлим), а з іншого — документи, які свідчать про те, що заявник є спадкоємцем за законом (виписки з метричних книг, запис у паспорті про дітей, чоловіка, судове рішення про встановлення батьківства тощо) чи за заповітом (копія заповіту)" [6, с. 164]. Приблизно такої ж точки зору дотримується О. Павлова, яка, крім того, ще зазначає, що в цьому випадку спадкоємець виступає в заявці як заявник, а спадкодавець вказується як автор [9; с. 37].

Але чи відповідає такий порядок спадкування нормам ЦК України?

Відповідно зі ст. 1218 ЦК України до складу спадщини входять усі права та обов'язки, що належали спадкодавцеві на момент відкриття спадщини і не припинилися внаслідок його смерті. А тому суб'єктивне право на одержання патенту, як і інші права, може переходити у спадщину, і у зв'язку з цим логічно припустити, що про нього також може бути зазначено у свідоцтві. Викладена ж вище існуюча практика, коли нотаріус не видає свідоцтво, яке б підтверджувало перехід права на одержання патенту в спадщину, напевно пояснюється тим, що:

- 1) це право не є майновим (до того ж його важко віднести й до осо-

бистих немайнових прав);

2) воно має більш адміністративно-правовий, аніж цивілістичних характер, тому що є елементом правовідносин, що виникають між заявником та державним органом (Укрпатентом);

3) юридичним наслідком його реалізації не завжди є одержання патенту, оскільки за відсутності патентоздатності технічного рішення, в видачі охоронного документу відомство може відмовити.

З юридичної точки зору, звернення до Укрпатенту не з свідоцтвом про право на спадщину, а з іншими документами, які певним чином підтверджують статус спадкоємця, наприклад, виписки з метричних книг, запис у паспорті про дітей чи другого з подружжя тощо, свідчать лише про належність особи до тієї чи іншої черги спадкоємців за законом, а копія заповіту — право на прийняття спадщини, але не факт її прийняття. Так, звернувшись з такими документами до Укрпатенту, спадкоємець потім може відмовитися від прийняття спадщини, не прийняти її, або його може бути взагалі усунено від права на спадкування. В цих випадках, звичайно, право на одержання патенту мають інші спадкоємці, але усунути того спадкоємця, який першочергово скористався цим правом і сплатив відповідний збір, буде досить проблематично.

Якщо спадкоємців, що набули статусу заявників, декілька, то вони звичайно мають погодити між собою питання ведення діловодства з експертизою: надати це повноваження одному з них чи здійснювати його разом.

Звернемо також увагу на той аспект, що коли спадкоємець одер-

жить патент, права, які з нього будуть впливати, в цьому разі не входять до складу спадщини, тому що на момент її відкриття ще не існували, а тому нотаріус не вправі видати на них свідоцтво. Тобто спадкоємець, набуваючи статусу заявника, реалізує передане в спадщину право на одержання патенту, а коли його отримує, то набуває нових прав, які не належали спадкодавцеві.

Необхідно також зазначити, що в разі подання спадкодавцем заявки до Укрпатенту, до спадкоємців переходить не лише право на одержання патенту, а й право на конвенційний пріоритет, який становить 12 місяців для винаходів (корисних моделей) і 6 місяців для промислових зразків від дати подання заявки. Так, відповідно до ст. 4 Паризької конвенції, будь-яка особа, що належним чином подала заявку на патент на винахід, корисну модель, промисловий зразок в одній з країн Союзу по охороні промислової власності чи *правонаступник цієї особи* користуються для подання заявки в інших країнах правом пріоритету протягом зазначених строків. Тобто навіть в цьому міжнародно-правовому акті визначено, що правонаступник (а ним може бути й спадкоємець) заявника успадковує право на конвенційний пріоритет.

Тепер розглянемо той випадок спадкування права на одержання патенту, коли спадкодавець заявку не подав, але винахід (корисну модель, промисловий зразок) створив.

Відповідно до додатку 1 до пункту 5.1 Правил складання і подання заявки на винахід та заявки на корисну модель, затверджених Наказом Міністерства освіти і науки України від 22.01.2001 № 22 [10] та відповідно до додатку до пункту 6.1

ПАТЕНТНЕ ПРАВО

Правил складання та подання заявки на промисловий зразок, затверджених Наказом Міністерства освіти і науки України від 18.02.2002 №110 [11] підставами щодо виникнення права на подання заявки й одержання патенту, якщо заявником не є винахідник (автор), є: документ про передання прав винахідником (автором) або роботодавцем правонаступнику або документ про право спадкування. Тобто, виходячи з цієї норми, можна дійти висновку, що спадкуванню підлягає не лише право на одержання патенту, а й право на подання заявки, у разі, якщо спадкодавець створив винахід, але заявку не подав. Це є логічним, тому що право на одержання патенту не може реалізуватися без права на подання заявки.

У випадках, коли винахідників (авторів), які спільно створили винахід (корисну модель, промисловий зразок), декілька, вони мають однакові права на одержання патенту (а отже й на подання заявки), якщо інше не передбачено угодою між ними. Спадкоємці ж померлого винахідника (чи автора корисної моделі, промислового зразка) набувають це право нарівні з іншими винахідниками (співавторами). Звісно, в цьому разі спадкоємці не зробили особистого творчого внеску у створення винаходу (корисної моделі, промислового зразка), а тому не визнаються винахідниками (чи авторами), а виступають в заявці лише як заявники.

Виходячи зі згаданих підзаконних нормативних актів, спадкоємці мають довести, що вони успадкували право померлого винахідника (автора) на подання заявки та одержання патенту, додаючи документ про право спадкування. Але таким документом на практиці є не

свідоцтво про право на спадщину, а інші відповідні документи, які побічно свідчать про статус спадкоємця. Поясненням цього може слугувати (окрім аргументів, про які вже йшлося вище) існування принципу в сфері промислової власності, за яким право на одержання патенту належить заявнику, заявка якого має більш ранню дату подання або більш ранню дату пріоритету. Тобто, за законодавством право на подання заявки та одержання патенту у спадкоємців виникає, але воно може й не реалізуватися, у зв'язку з поданням одним із спадкоємців заявки, обминаючи інших спадкоємців, або поданням іншою особою заявки на такий же винахід (корисну модель, промисловий зразок), яка має більш ранню дату подання чи пріоритету.

Справа в тому, що зверненню з заявкою передують її оформлення, яке зумовлює виникнення певних витрат не лише часу, а й коштів за послуги патентного повіреного, спеціалістів у відповідній сфері науки і техніки, проведення патентного пошуку тощо. Тому, якщо один із спадкоємців, здійснивши всі ці підготовчі дії, подав заявку, то звісно не можна вважати розумним та справедливим надання статусу заявника іншим спадкоємцям. Право на подання заявки належало їм усім, однак в даному разі його реалізував лише один з них.

У зв'язку з цими причинами нотаріус не може зазначити щодо права на подання заявки та одержання патенту в свідоцтві про право на спадщину. До того ж, за своєю природою це право не може вважатися часткою в спадковій масі поряд з іншими об'єктами спадкування, оскільки це не відома можливість

його здійснення, а отже — й його вартість.

Звернемо увагу на те, що в будь-якому випадку в спадщину переходить і авторське право на відповідні малюнки, креслення, записи винахідника (автора), якщо вони мають творчий характер та виражені в об'єктивній формі. Але, як відомо, авторське право поширюється лише на форму вираження твору і не охороняє саму ідею винаходу (корисної моделі), яка може бути захищена лише патентом. Крім того, матеріали заявки, складені спадкоємцями, за своєю формою можуть повністю відрізнитися від записів померлого винахідника, оскільки мають відповідати вимогам, встановленим законодавством. Так, наприклад, спадкоємець може вирішити не включати до формули винаходу певні пункти, про які зазначав в своїх записах винахідник, додати нові, викласти їх в іншій формі, скласти опис, який буде суттєво відрізнитися від оригіналу рукопису. Або, у разі якщо винахідник (автор) сам подав заявку, то після його смерті в процесі кваліфікаційної експертизи може виникнути необхідність певним чином змінити заявку: усунути окремі пункти формули, переробити опис, надати креслення тощо. Тоді виникає парадоксальне питання: спадкоємці не є авторами, а тому не можуть порушувати особисте немайнове право померлого автора (винахідника) на недоторканість заявки як твору, що охороняється авторським правом, але водночас вони є заявниками і мають право на зміну заявки. Чи буде в результаті такого перекручення спадкоємцями думок винахідника (автора) порушуватися недоторканість його твору?

Напевно що буде, але її охорона покладена на самих спадкоємців...

Водночас, виходячи з того, що авторське право охороняє лише форму вираження твору, рукописи винахідника (автора) та заявка, складена його спадкоємцем (якщо вона сильно відрізняється від рукописів), можуть вважатися двома різними творами, які мають відповідно двох різних авторів. Тому в цьому разі логічно припустити, що спадкоємець може зазначити в заявці й власне ім'я як винахідника (автора промислового зразка).

У разі якщо спадкодавець, наприклад у науковій статті, яка охороняється нормами авторського права, розкрив інформацію про винахід (корисну модель, промисловий зразок) і не подав заявки до Укрпатенту, то до спадкоємців переходить право на подання заявки та одержання патенту, а також, так звана "пільга по новизні". Вона означає, що протягом 12 місяців до дати подання заявки на винахід (корисну модель) та протягом 6 місяців до дати подання заявки на промисловий зразок, на визнання винаходу (корисної моделі, промислового зразка) патентоздатним не впливає розкриття інформації про нього винахідником (автором) або особою, яка одержала від винахідника (автора) прямо чи опосередковано таку інформацію.

Якщо спадкодавець показав промисловий зразок на офіційній або офіційно визнаній міжнародній виставці, проведеної на території держави — учасниці Паризької конвенції про охорону промислової власності, та не подав заявки до Укрпатенту, то до спадкоємців переходить не лише право на подання заявки та одержання патенту на

ПАТЕНТНЕ ПРАВО

промисловий зразок, а й право на виставковий пріоритет.

Отже, на практиці можуть виникнути найрізноманітніші ситуації в процесі спадкування прав інтелекту-

альної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок. З метою систематизації, ці права, а також дії, спрямовані на їх реалізацію, узагальнено зображені на рис. 1.

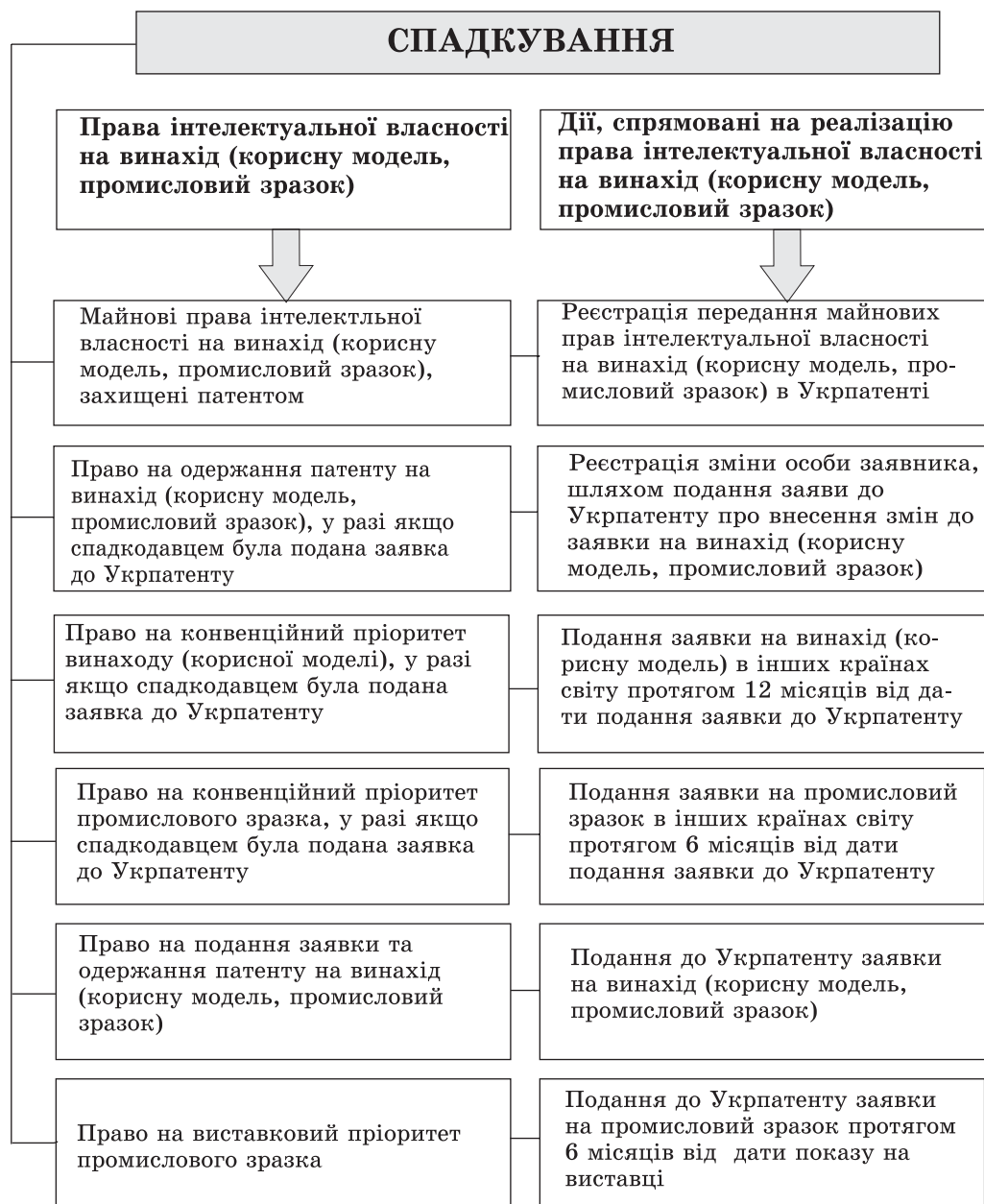

Рис. 1. Права інтелектуальної власності на винахід (корисну модель промисловий зразок), що переходять у спадщину, та дії, спрямовані на їх реалізацію.

Висновки:

1. При спадкуванні прав інтелектуальної власності на винахід, корисну модель, промисловий зразок в спадщину можуть переходити всі майнові права інтелектуальної власності, захищені патентом, а якщо його не видано, то лише право на подання заявки, право на одержання патенту, право на конвенційний пріоритет винаходу (корисної моделі, промислового зразка), право на виставковий пріоритет промислового зразка.

2. В законодавстві України присутня невизначеність питання переходу у спадщину права на подання заявки та одержання патенту. Незважаючи на те, що в нормативних

актах про такий перехід прав зазначається, в дійсності він не реалізується в порядку спадкування, оскільки ці права за своєю природою не в змозі входити до складу спадщини та розподілятися між спадкоємцями нарівні з іншими об'єктами спадкування.

3. Враховуючи те, що нотаріус не може зазначити щодо права на одержання патенту в свідоцтві про право на спадщину, вважаємо, що спадкоємець, з метою підтвердження свого статусу, до заяви про зміну особи заявника, яка подається в Укрпатент, має додавати довідку від нотаріуса про те, що він є дійсно потенційним спадкоємцем. ♦

Список використаних джерел:

1. Антимонов Б.С., Флейшиц Е.А. *Изобретательское право*. — М.: Юрид. лит. — 1960. — 228 с.
2. *Відомості Верховної Ради України*. — 2003. — № 40-44. — Ст. 356.
3. *Відомості Верховної Ради України*. — 1994. — № 7. — Ст. 32.
4. *Відомості Верховної Ради України*. — 1994. — № 7. — Ст. 34.
5. *Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар / За ред. розробників проекту Цивільного кодексу України*. — К.: Істина, 2004. — 928 с.
6. *Охорона інтелектуальної власності в Україні / Довгий С.О., Жаров В.О., Зайчук В.О. та ін.* — К.: Форум, 2002. — 319 с.
7. *Офіційний вісник України*. — 2004. — № 10. — Ст. 639.
8. *Российская газета*. — 2006. — 22 декабря.
9. Павлова Е. *Наследование интеллектуальной собственности // Закон: журнал для деловых людей*. — 2001. — № 4. — С. 31-37.
10. *Офіційний вісник України*. — 2001. — № 9. — Ст. 386.
11. *Офіційний вісник України*. — 2002. — № 11. — Ст. 531.